

International Migration: The human face of globalisation

Summary in Norwegian

Internasjonal migrasjon: Den menneskelige siden av globalisering

Sammendrag på norsk

- Boken støtter seg til den unike ekspertisen fra OECD, og går utover retorikken for å se på virkeligheten til internasjonal migrasjon i dag. Hvor kommer innvandrere fra og hvor drar de? Hvordan styrer myndighetene innvandring? Hvor godt gjør innvandrere det i utdanning og arbeid? Er innvandring til hjelp – eller hinder – for utviklingsland?
- Omkring 190 millioner mennesker i verden lever utenfor sitt fødeland. Disse innvandrerne bringer energi, entreprenørskap og friske idéer til våre samfunn. Men baksidene finnes: Unge innvandrere som mislykkes i sin utdanning, voksne som ikke finner arbeid, og selvfølgelig uregulert innvandring. Slike utfordringer kan gjøre innvandring til en politisk kjepphest og et tema for en betent debatt.

Få temaer ansporer til polemikk i slik grad som internasjonal migrasjon, delvis fordi det berører så mange andre spørsmål – økonomi, demografi, politikk, nasjonal sikkerhet, kultur, språk og til og med religion. Denne kombinasjonen gjør det bare enda mer komplisert å utarbeide politiske tiltak som gjør det beste ut av fordelene ved innvandring for landene der innvandrerne bosetter seg, for dem de har reist fra og for innvandrerne selv.

Det er likevel helt vesentlig å overvinne disse vanskelighetene, først og fremst fordi innvandring har eksistert i hele menneskehetens historie. Mennesker har alltid søkt etter nye og bedre bosteder, og vil fortsette å gjøre det. Videre vil mange land måtte tiltrekke seg innvandrere i årene som kommer etter hvert som de står overfor en aldrende befolkning og forsøker å fylle hullene i sin arbeidsstyrke. Land med eksisterende store innvandringstilflytninger må også arbeide med å forbedre innvandrernes tidligere resultater innen utdanning og arbeid. Alt dette er en spesiell utfordring for land i OECD-området. Siden midten av 1970-tallet har innvandrernes andel av befolkningen i OECD-området nesten doblet til ca. 8,3 %. Sammenlignet med dette er andelen mye lavere i mindre utviklede land.

Tall og trender

Litt under 3 % av verdens befolkning, eller rundt 190 millioner mennesker, lever utenfor sitt fødeland. Tallet kan virke lavt, men ettersom innvandrere pleier å flytte til et relativt lite antall destinasjoner, kan de utgjøre en nokså stor del av befolkningen i de enkelte landene. I OECD-området utgjør de over 23 % av befolkningen i både Australia og Sveits, men kun 3 % i Finland og Ungarn.

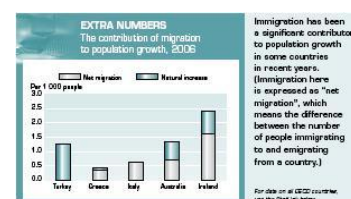
I store trekk dreier innvandring seg om menneskers bevegelse til land som er relativt rikere (men ikke nødvendigvis ”rike”) sammenlignet med deres eget land. Dette betyr at mennesker reiser fra utviklingsland til utviklede land, men veldig mange reiser også mellom utviklingsland. Hvis vi bruker ordet ”nord” for å representere utviklede land, og ”sør” for utviklingsland, kan vi si at omtrent en tredjedel av verdens innvandrere reiser fra nord til nord, en tredjedel reiser fra sør til nord, og en tredjedel fra sør til sør.

Migrasjonsstyring

Migrasjonstypen varierer mye mellom land. I visse land, f.eks. USA og Frankrike, har den største delen lovlige innvandrere søkt om

Ekstra tall

Bidrag fra innvandring

familieinnvandring – de skal enten bosette seg med nære slektninger som allerede bor i disse landene, eller gifte seg. I andre land, f.eks. Sveits, kommer innvandrere fordi de har rett til å arbeide og bo i landet. Det finnes andre forskjeller: I de tradisjonelle ”bosettingslandene”, f.eks. Australia, Canada og USA, planlegger de fleste innvandrere å bosette seg for godt. I motsetning til dette er det større sannsynlighet for at migrasjon er midlertidig i et område med mange land og fri bevegelse som Den europeiske union.

Alle disse faktorene, samt landenes behov for faglært og ufaglært arbeidskraft, påvirker hvordan myndighetene forsøker å styre migrasjon. Det er likevel viktig å merke seg at mye av migrasjonen ikke er direkte kontrollert av myndighetene. I mange tilfeller har mennesker faktisk rett til å bosette seg i utlandet, kanskje fordi landet anerkjenner retten til familiegjenforening, eller fordi det har forpliktet seg til å ta inn et visst antall asylsøkere, eller fordi det er et område med fri bevegelse av personer. Videre har man fenomenet med ureglementert – eller ”ulovlig” innvandring – et omstridt tema i mange land, og som ofte har ført til motvilje blant folk, også mot lovlig innvandring.

Ulovlig innvandring og det mange oppfatter som innvandrernes mislykkede integrering – spesielt i visse europeiske land, har bygget opp under en trend i mange OECD-land de siste årene for å gjøre tradisjonell innvandring vanskeligere, spesielt familieinnvandring. Det legges også ny vekt på å oppfordre innvandrere til i større grad selv å delta i sin egen integrering. Språkkurs har blitt utbredt, samt informasjonsprogrammer som gir praktiske råd og beskriver landets administrasjonssystemer og formalitetene som kreves. Baksiden av slike programmer er at innvandrere stadig oftere bes om å vise at de har kunnskapen og evnene som trengs for å klare seg i sitt nye hjemsted. Samtidig finnes det visse tegn på en omdreining til såkalt ”proaktiv” innvandringspolitikk som har til hensikt å oppfordre kvalifiserte innvandrere til å fylle bestemte hull i arbeidsstyrken, spesielt innenfor områder som informasjonsteknologi, medisin og bioingeniørarbeid.

Migrasjon og utdanning

Utdanning spiller en nøkkelrolle for at unge innvandrere får mest mulig ut av sitt liv på sitt nye hjemsted. I tillegg til at de lærer det lokale språket og får visse ferdigheter og kompetanse de vil trenge resten av livet, sørger utdanning også for sosiale og kulturelle broer til lokalsamfunnet. I hvilken grad utdanning skal stimulere unge innvandrere til å bli kulturelt ”integret” er imidlertid i mange land et

betent tema som er gjenstand for heftig debatt.

Hvor gode akademiske resultater har unge innvandrere på skolen? PISA, den komparative undersøkelsen av elevers kompetanse i regi av OECD, gir et interessant innsyn i dette. I tre av de tradisjonelle bosettingslandene – Australia, Canada og New Zealand – gjorde innvandrerelevet det akkurat like godt som innfødte elever i 2006-runden av PISA-undersøkelsene. I mange andre land, spesielt Østerrike, Belgia, Danmark, Frankrike, Tyskland, Nederland og Sverige, gjorde de det merkbart dårligere. I Danmark hadde kun 1 % av andregenerasjons innvandrere toppkarakterer, mot 7 % av de innfødte elevene.

Hvilke faktorer forklarer slike variasjoner? Før vi svarer på det, er det viktig å fastslå at disse tallene er gjennomsnittlige. Akkurat som for innfødte barn, er innvandrere en mangfoldig gruppe, og selv i land der gjennomsnittsskoren for innvandrerbarn var på den lave siden, finnes det mange unge innvandrere som gjør det bra. Resultatene til innvandrerbarn som gruppe, avhenger av deres familiebakgrunn, språkevner og kapasiteten i det lokale utdanningssystemet til å støtte utenlandskfødte elever. Innreisepolitikken i landene de bosetter seg, kan også være viktig. I land som i større grad legger utvalgessystemer til grunn for å velge innvandrere, som i Australia, er det mer sannsynlig at innvandrerne har bedre utdanning og klarer seg bedre enn i andre land, og det er mer sannsynlig at dette gjenspeiler seg i at barna får bedre resultater på skolen.

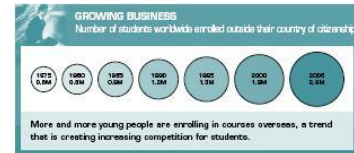
Hva kan utdanningssystemer gjøre for å bidra til at unge innvandrere får bruke sitt potensial? Arbeidet kan starte tidlig i barnehagen og førskolen for å dra fordel av unge barns unike evner til å tilegne seg språk slik at de får et godt grunnlag til å lære lokalspråket. Barnehager som kombinerer utdanning og barnepass, kan også være en stor fordel for svært unge barn fra fattige familier på et viktig tidspunkt i deres utvikling.

Senere kan skoler hjelpe unge innvandrere med spesielle forberedende klasser selv om det er mye debatt rundt hvor lang tid disse skal vare før barna går inn i det vanlige skolesystemet. Selv om det er lite diskusjon om fordelene ved å få unge innvandrere til raskt å beherske lokalspråket, er det ikke like bred enighet om hvordan dette skal gjøres. I noen land går for eksempel innvandrerbarn gjennom et relativt kort og separat intensivt språklæringsprogram før de føres videre til vanlig skole. I andre land går de i vanlige klasser samtidig som de tar ekstra språktimer.

Vi har sett på innvandrere i utdanning, men det er også verdt å reflektere over det voksende fenomenet: innvandring *for* utdanning. Siden midten av 1970-tallet har antall studenter som studerer utenfor sitt hjemland mer enn firedoblet til litt over 2,7 millioner. Myndighetene og høyskolene i mange land ser gjerne at dette tallet stiger enda høyere. Hvorfor? For det første kan tilbud om studieplasser

Sektor i vekst

Antall studenter i verden som studerer utenfor sitt eget land

til utenlandske studenter være med på å fremme internasjonal gjensidig forståelse, både mellom land og innenfor dagens stadig mer flerkulturelle samfunn. For det andre betyr internasjonale studenter gode inntekter. For det tredje kan studier i utlandet faktisk være det første skrittet til et lengre opphold i vertslandet, noe som kan spille en rolle på lang sikt for å fylle behovet for faglærte innvandrere.

Migrasjon og arbeid

Kort og godt vil myndighetene få innvandrere i arbeid. Noen ganger ligger det økonomiske behov til grunn for dette: Visse sektorer i økonomien, f.eks. hotell, restauranter og landbruk, er i høy grad avhengige av innvandret arbeidskraft. Men dette er også en fordel for innvandrerne: Når de stimuleres til å arbeide, kan det redusere utsiktene for at de og deres familier trekkes inn i fattigdomsfeller, og arbeidet hjelper dem med å bygge opp sosial og samfunnsmessig tilknytning.

Hvor godt gjør innvandrere det i arbeidsmarkedet? Når det gjelder innvandrerens sysselsettingsrate i årene før nedgangen i begynnelsen av 2008, gjorde de det omtrent like godt, og av og til bedre enn de innfødte i omkring halvparten av de 24 landene som OECD har pålitelig data for. Men i mange andre land var det mer sannsynlig at de innfødte var i arbeid enn innvandrerne. (Den økonomiske tilbakegangen vil sannsynligvis bare forsterke disse problemene da innvandrere er spesielt utsatte for oppsigelse når økonomien bremser opp.)

Men det er også viktig å se på hvilke typer jobber innvandrere har: Innvandrere er i langt større grad enn de innfødte overkvalifisert for sine jobber. Det er flere grunner til dette. Arbeidsgivere anerkjenner ikke alltid utenlandske kvalifikasjoner, eller de er ikke i stand til å avgjøre om de tilsvarer lokale kvalifikasjoner. Dessuten snakker muligvis ikke innvandrerne det lokale språket tilstrekkelig flytende, og mangler kanskje kontakter i lokalsamfunnet, slik at de hindres i å bli informert om passende ledige jobber. Dessverre er diskriminering også et problem selv om det nå er ulovlig i de fleste land å nekte å ansette mennesker basert på opprinnelse eller statsborgerskap.

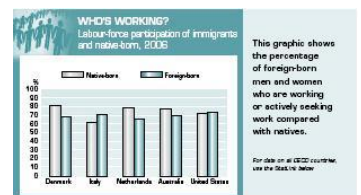
Uansett er det en fordel både for innvandrere og økonomien i landene de bor i, å legge til rette for at innvandrerne er i stand til å utnytte sin menneskelige kapital på best mulig måte. Derfor har myndighetene i mange land – med varierte resultater – innført tiltak og initiativer som stimulerer til sysselsetting blant innvandrere. Dette omfatter språkopplæring, oppfølgingstiltak og regler for å anerkjenne utenlandske kvalifikasjoner.

Migrasjon og utvikling

Innvandrerens innvirkning på landene de bosetter seg i, får mye mediedekning, men den andre siden av saken får mindre oppmerksomhet, nemlig: hva er effekten av utvandring på landene og

Hvem arbeider?

Andel innvandrere og innfødte i arbeidsstyrken, 2006

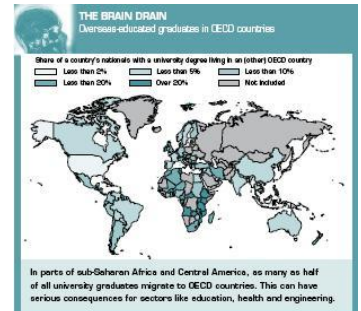
økonomien innvandrene flytter fra. For utviklingslandene kan utvandring være en velsignelse og en forbannelse: En velsignelse pga. pengeoverføringer og utenlandsk kontakt og erfaring, en forbannelse fordi landet fratras de beste og smarteste.

For å se på det negative først er ofte tapet av høyt utdannet og faglært arbeidskraft – ”hjerneflukt” – betraktet som en av de største farene ved utvandring, selv om risikoen av og til fremstilles i feil lys. Det finnes også fordeler, særlig ved tilbakevending til hjemlandet, og de som har reist til utlandet, tar med seg nye ferdigheter hjem. Tap av kvalifisert personale fra utviklingsland, spesielt innenfor helsesektoren, er likevel bekymringsverdig, selv om dette bare er én side av helseproblematikken i disse landene.

På den positive siden kan pengeoverføringer være en viktig inntektskilde fra utlandet for mange utviklingsland. I 2007 estimerte Verdensbanken at pengeoverføringene til utviklingsland var verdt minst 240 mrd. \$ (men da mye av pengene innvandrere sender hjem, går via uformelle kanaler, var det faktiske tallet helt sikkert høyere). Mens dette tallet kan se ut til å falle som følge av den globale økonomiske tilbakegangen, er det sannsynlig at pengeoverføringer fortsatt vil ha en stor effekt på fattigdomsbegrensning i utviklingsland selv om det virker mer uklart hvorvidt de bidrar til å styrke økonomisk vekst.

Hjerneflukt

Akademikere med utdanning fra utlandet i OECD-land

Dette sammendraget inneholder **StatLinks**, en tjeneste som genererer Excel™-filer fra siden som skrives ut.

Se **www.oecd.org/insights**

© OECD 2009

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.

Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop www.oecd.org/bookshop/

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate, rights@oecd.org eller per faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Besøk vårt nettsted www.oecd.org/rights/

